

1 Milyen költségekkel járnak a bírósági eljárások, és általában ki viseli őket?

A portugál polgári perrendtartás (*Código de Processo Civil*) 529. cikkében foglaltak szerint a bírósági eljárásban felmerülő költségek és kiadások az alábbiakat foglalják magukban:

- i. a bírósági illetékek (*taxa de justiça*);
- ii. a jogvitával kapcsolatos kiadások (*encargos*);
- iii. a felek költségei (*custas de parte*).

Ennek keretében:

- i. A bírósági illetéket minden érintett félnek meg kell fizetnie a vonatkozó bírósági eljárás megindításához. A bírósági költségeket a követelés értéke vagy összetettsége alapján számítják ki a **bírósági költségekre vonatkozó szabályozás** (*Regulamento das Custas Processuais*) és az e szabályozáshoz csatolt táblázatok szerint. A bírósági költségeket „elszámolási egységekben” (*unidades de conta – UC*) adják meg a bírósági költségekre vonatkozó szabályozás 5. cikkében foglaltak szerint. 2023-ban 1 UC értéke változatlanul 102,00 euró marad. Ez az összeg idővel változhat.
- ii. A jogvitával kapcsolatos kiadások a bírósági eljárás eredményeképpen merülnek fel (ilyenek például az szakértőnek, a tolmácsolási szolgáltatásért stb. kifizetett összegek), ha azokat a felek indítványozták, vagy a bíróság elrendelte – lásd a bírósági költségekre vonatkozó szabályozás 16. cikkét.
- iii. A felek költségei azok az összegek, amelyeket az egyes felek a bíróság előtti üggyel összefüggésben kifizetnek, amely összeget megtérítenek számukra, ha az ellenérdekű fél pervesztes lesz, összhangban a bírósági költségekre vonatkozó szabályozás 26. cikkével (például az ügyvédnek fizetett díjjal kapcsolatos kiadások, a kirendelt bírósági végrehajtóval kapcsolatos költségek stb.).

2 Mit jelent pontosan a költségmentesség?

Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést a 2004. július 29-i 34/2004. sz. törvény biztosítja.

A 34/2004. sz. törvény 6. cikke alapján a jogvédelem két formában áll rendelkezésre:

- i. jogi tanácsadás;
- ii. költségmentesség.

Ennek keretében:

- i. a 34/2004. sz. törvény 14. és 15. cikke szerint a jogi tanácsadás az egyes konkrét kérdésekre vagy ügyekre vonatkozó jogszabályok technikai magyarázatát foglalja magában, és azt ügyvédek nyújthatják;
- ii. a 34/2004. sz. törvény 16. cikke alapján a költségmentesség az alábbi formákban érhető el: mentesség a bírósági illetékek és a jogvitával kapcsolatos egyéb kiadások megfizetése alól, jogi segítő kirendelése (például ügyvéd vagy solicitor), és a díjazásuk, valamint az egyéb költségeik (például utazási költségek) megfizetése, a bíróság által kirendelt jogi képviselő (például a büntetőeljárásban az ügyvéd) díjának a megfizetése, a bírósági illetékek és a jogvitával kapcsolatos egyéb kiadások részletekben való megfizetése, jogi segítő kirendelése és a vonatkozó díjak és kiadások részletekben való megfizetése, a bíróság által kirendelt jogi segítőnek fizetendő díjak és kiadások részletekben való megfizetése, bírósági végrehajtó kirendelése és a kapcsolódó díjak megfizetése (például az idézés kézbesítéséért, a vagyontárgyak lefoglalásához szükséges intézkedésekért és egyéb végrehajtási eljárásokért).

3 Milyen követelmények vonatkoznak a költségmentesség megadására?

A 34/2004. sz. törvény 7. cikke szerint a személyek alábbi kategóriái jogosultak jogvédelemre, ha bizonyítani tudják, hogy pénzügyi nehézségekkel küzdenek: a portugál állampolgárok,

az Európai Unió polgárai,

azok a külföldi és hontalan személyek, akik az Európai Unió valamely tagállamában érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkeznek,

az Európai Unió valamely tagállamában érvényes tartózkodási engedéllyel nem rendelkező külföldiek, ha azonos helyzetben az említett államok joga alapján a portugál állampolgároknak engedélyeznék a tartózkodást,

a nonprofit szervezetek csak költségmentesség formájában jogosultak jogvédelemre.

Megjegyzés: a profitorientált szervezetek és az egyéni tőkeegyesítő társaságok nem jogosultak jogvédelemre.

4 Minden típusú eljárásra vonatkozik a költségmentesség?

A 34/2004. sz. törvény 17. cikke és a 2015. február 23-i, 46/2015. sz. miniszteri végrehajtási rendelet (*Portaria n.º 46/2015*) 7. cikke szerint a költségmentességi rendszer a következőkre alkalmazandó:

az ügy típusától függetlenül minden bíróságra,

a békebírósági eljárásokra,

az alternatív vitarendezési rendszerek szerinti eljárásokra, mint amilyen az állami közvetítői eljárás (*mediação pública*), például családjogi vagy munkajogi közvetítés,

a nyilvántartó hivatalok által folytatott ügyekre,

a közjegyző által folytatott hagyatéki leltározásra,

a szabálysértési eljárásokra.

Hasznos linkek:

[Állami családjogi közvetítői rendszer \(portugál nyelven\)](#)

[Állami munkajogi közvetítői rendszer \(portugál nyelven\)](#)

5 Szükség esetén igénybe vehető különleges eljárás?

Sürgős esetben, ha a bírósági illetékek és a bírósági eljárással kapcsolatos egyéb kiadások megfizetésének esedékességekor még nem hoztak jogerős határozatot a kérelmezett költségmentesség tárgyában, a kérelmezőnek be kell mutatnia a költségmentesség iránti kérelmét igazoló dokumentumot, majd a következőképpen kell eljárnia (lásd a 34/2004. sz. törvény 29. cikkének (5) bekezdését):

Ha az illetékes társadalombiztosítási hivatal döntése még nem ismert, a vonatkozó fizetési határidőt a határozatnak a kérelmezővel való közléséig felfüggesztik.

Ha a társadalombiztosítási hivatal már határozatot hozott, amelyben a költségmentességet részletfizetés formájában engedélyezte, az első részlet kifizetése a határozatnak a kérelmezővel való közlésétől számított 10 nap elteltével válik esedékessé, azonban a határozat visszavonása esetén a kifizetett összegeket a későbbiekben vissza kell fizetni.

Ha a társadalombiztosítási hivatal már elutasító határozatot hozott, a kifizetés a határozatnak a kérelmezővel való közlésétől számított 10 nap elteltével válik esedékessé, azonban a határozat visszavonása esetén a kifizetett összegeket a későbbiekben vissza kell fizetni.

Ha 30 nap eltelik anélkül, hogy a jogvédelem (jogi tanácsadás vagy költségmentesség) iránti kérelem tárgyában határozat születne, úgy kell tekinteni, hogy a kérelemnek hallgatólagosan helyt adtak, és az érdekelt fél a kért jogvédelem formájától függően a bíróság vagy a Portugál Ügyvédi Kamara előtt hivatkozhat e hallgatólagos hozzájárulásra – lásd a 34/2004. sz. törvény 25. cikkét.

6 Hol szerezhetem be a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványát?

A jogi tanácsadás vagy a költségmentesség bármely egyéb formájában igényelt jogvédelem iránti kérelem benyújtásához szükséges formanyomtatvány, a költségmentesség iránti kérelemnek egy másik tagállamban történő benyújtására szolgáló formanyomtatványt is beleértve, letölthető a portugál szociális biztonsággal kapcsolatos honlapról [ezen az internetcímen \(portugál nyelven\)](#).

7 Mely dokumentumokat kell benyújtani a költségmentesség iránti kérelem nyomtatványával együtt?

A kérelemhez csatolandó iratok listája megtalálható a portugál Társadalombiztosítási Intézet (*Instituto da Segurança Social, I.P.*) által kiadott és az Intézet weboldalán belül a „Gyakorlati útmutatók” (*Guias Práticos*) című oldalon közzétett „Jogvédelem – Gyakorlati útmutató” (*Guia Prático Proteção Jurídica*) c. kiadványban, amely a következő linkeken érhető el:

[A portugál társadalombiztosítási rendszerrel kapcsolatos honlap](#)

[Jogvédelem – Gyakorlati útmutató \(portugál nyelven\)](#)

8 Hová kell benyújtanom a költségmentesség iránti kérelmemet?

A kérelem és a csatolt iratok benyújthatók személyesen, vagy megküldhetők postai úton, fax vagy e-mail útján a Társadalombiztosítási Intézet bármely olyan szervezeti egységének, amely közvetlenül a nagyközönséggel foglalkozik.

Az egyes körzetekben található társadalombiztosítási hivatalok listája és azok címe, faxeszáma és e-mail-címe megtalálható [ezen az internetcímen \(portugál nyelven\)](#).

9 Hogyan tudhatom meg, hogy jogosult vagyok-e költségmentességre?

A költségmentességet engedélyező határozatnak meg kell jelölnie, hogy a költségmentesség mely formáit hagyták jóvá; erről a kérelmező tartózkodási helye vagy székhelye szerinti társadalombiztosítási hivatal vezetője dönt. Ha a kérelmező tartózkodási helye nem Portugáliában található, ezt a határozatot azon társadalombiztosítási hivatal vezetője hozza meg, amelyhez a kérelmet benyújtották – lásd a 34/2004. sz. törvény 20. és 29. cikkét.

A 34/2004. sz. törvény 26. cikke alapján a kérelmezőt értesíteni kell a költségmentesség iránti kérelemnek helyt adó határozatról. Ezt az értesítést főszabály szerint a kérelmező által a formanyomtatványon megadott levelezési címre kézbesítik.

10 Mit kell tennem, ha jogosult vagyok költségmentességre?

A kérelmezőt, amennyiben jogi segítséget rendelnek ki az érdekében, értesítik az érintett jogi segítő irodájának címéről, valamint arról is tájékoztatják, hogy a kérelmező a jogi segítséget köteles mindenben együttműködni, ennek elmaradása esetén ugyanis visszavonható a költségmentesség.

Ahhoz, hogy érvényesüljön a bíróság előtt felmerült bírósági illetékek és a jogvitával kapcsolatos kiadások alóli teljes körű vagy részleges mentesség, a kérelmezőnek a bírósági illeték megfizetésére előírt határidőn belül be kell mutatnia az azt igazoló dokumentumot, hogy számára költségmentességet engedélyeztek.

11 Ki választja meg az ügyvédemet, ha jogosult vagyok költségmentességre?

A jogi képviselőt a Portugál Ügyvédi Kamara rendeli ki, amely erről a 34/2004. sz. törvény 30. és 31. cikke szerint értesíti a kérelmezőt.

12 Az eljárás minden költségére kiterjed a költségmentesség?

A költségmentesség a 34/2004. sz. törvény 16. cikkében foglalt kiadásokat fedezi, amelyek a következők:

a bírósági illetékek és a jogvitával kapcsolatos egyéb kiadások,

a jogi segítőnek fizetendő díjak,

a bíróság által kirendelt jogi képviselőnek fizetendő díjak,

a bírósági illetékek és a jogvitával kapcsolatos egyéb kiadások részletekben való megfizetése,

a jogi segítőnek fizetendő díjak részletekben való megfizetése,

a bíróság által kirendelt jogi segítőnek fizetendő díjak részletekben való megfizetése,

a kirendelt bírósági végrehajtó költsége,

a jogvita határon átnyúló jellegéből fakadó kiadások megfizetése, amennyiben a kérelmező tartózkodási helye másik tagállamban van.

13 Ki viseli az egyéb költségeket, ha csak korlátozott mértékű költségmentességre vagyok jogosult?

A 34/2004. sz. törvény 29. cikkének (4) és (5) bekezdése alapján a fennmaradó költségeket a kérelmezőnek kell viselnie. Ettől függetlenül a pernyertessége esetén a kérelmező jogosult a bírósági költségekre vonatkozó szabályozás 26. cikkében foglaltak szerint a feleknek járó költségtérítésre.

14 A fellebbezésekre is kiterjed a költségmentesség?

Igen, a költségmentesség a fellebbezés során is fennmarad, és kiterjed az összes olyan későbbi eljárásra, amely összefügg azzal a jogvitával, amelyre a költségmentességet engedélyezték. A költségmentesség az alapeljárásra is vonatkozik, ha azt bármelyik kapcsolódó eljárásban megítélték. A költségmentesség ezenkívül a végrehajtási eljárásra is kiterjed, ha az olyan eljárásban hozott bírósági határozatból ered, amelyre vonatkozóan költségmentességet biztosítottak – lásd a 34/2004. sz. törvény 18. cikkét.

15 Megvonható-e a költségmentesség az eljárás befejezése előtt (vagy visszavonható-e akár az eljárás lezárása után)?

Igen, a 34/2004. sz. törvény 10. cikkében meghatározott esetekben a költségmentesség részben vagy egészben visszavonható az eljárás befejezése előtt. Ilyen eset az, ha a kérelmező vagy a családtagjai később elegendő anyagi forrásra tesznek szert. Ilyenkor a kérelmező feladata bejelenteni, hogy jogvédelem nélkül is képes boldogulni teljes egészében vagy részben, ellenkező esetben alkalmazhatók vele szemben a törvényben előírt szankciók.

16 Megtámadhatom-e a költségmentesség elutasítását?

Ha a társadalombiztosítási hivatal úgy dönt, hogy a kérelmet, részben vagy teljes egészében, elutasítja, e szándékáról a kérelmezőt írásban értesíti, és a kérelmezőnek a válaszára 10 napot biztosít. A kérelmező a válaszirathoz hiányzó dokumentumokat vagy az érvelését alátámasztó iratokat csatolhat.

Ha a kérelmező 10 munkanapon belül nem válaszol, a határozat véglegessé válik, és a kérelmezőnek nem küldenek újabb levelet – lásd a 34/2004. sz. törvény 37. cikkét, amely a portugál közigazgatási eljárásról szóló törvénykönyvre (*Código do Procedimento Administrativo*) hivatkozik.

A kérelmező a társadalombiztosítási hivatal határozatát bíróság előtt megtámadhatja. Ebben az esetben a kérelmezőnek 15 napon belül a határozat megtámadására irányuló írásbeli kérelmet kell benyújtania annál a társadalombiztosítási hivatalnál, amely a határozatot meghozta. A társadalombiztosítási hivatal visszavonhatja a határozatot. Ha a társadalombiztosítási hivatal nem vonja vissza a határozatot, az ügyet továbbítania kell a bíróságra – lásd a 34/2004. sz. törvény 26. és 28. cikkét.

17 Felfüggeszti-e a költségmentesség iránti kérelem az elévülési időt?

Igen, a költségmentesség iránti kérelem felfüggesztheti az elévülési időt.

Ha költségmentesség iránti kérelmet nyújtanak be jogi képviselő kirendelése formájában, és az e kérelmet megerősítő iratot az eljáráshoz csatolják, a folyamatban lévő elévülési idő a költségmentesség iránti kérelem benyújtásának időpontjától számított öt napon belül megszakad (a 2004. július 29-i 23/2004. sz. törvény 33. cikkének (4) bekezdése és a polgári törvénykönyv 323. cikkének (1) és (2) bekezdése).

Az alábbiakban megtekintheti az ítélkezési gyakorlat néhány példáját:

- a lisszaboni fellebbviteli bíróság (*Tribunal da Relação de Lisboa*)

[Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

[Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

- a legfelsőbb bíróság (*Supremo Tribunal de Justiça*)

[Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Figyelem!

A jelen tájékoztatóban található információk nem kötik a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat kapcsolattartó pontjait, a bíróságokat, valamint az egyéb szerveket és hatóságokat. Továbbra is el kell olvasni a hatályos jogi szövegeket. Azok rendszeres frissítések és az ítélkezési gyakorlat folyamatosan alakuló értelmezésének tárgyát képezik.

Utolsó frissítés: 09/07/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.